

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

18 november 2003

ONTWERP VAN DECREET

houdende maatregelen tot behoud van erfgoedlandschappen

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
uitgebracht door mevrouw Mieke Van Hecke**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jo Vermeulen.

Vaste leden :

de heren Carl Decaluwe, Bart De Smet, mevrouw Ilse Van Eetvelde, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Karlos Callens, Frans De Cock, Peter Gysbrechts, Bob Verstraete ;

de heer Wilfried Aers, mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Hilde De Lobel ;

de heren Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Herman Lauwers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heer Luc Martens, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Gilbert Vanleenhove ;

de heren Jozef Browaeys, André Denys, Jacques Devolder, Paul Wille ;

de heren Julien Librecht, Felix Strackx, Miel Verrijken ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke ;

de heer Jos Stassen ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

1804 (2002-2003)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

– Nr. 2 : Amendement

INHOUD

Blz.

1. Toelichting door de heer Rudy Gotzen, namens de voorzitter van de Belgische Boerenbond	4
2. Toelichting door de heer Guy Depraetere, secretaris Algemeen Boerensyndicaat (ABS) ..	5
3. Toelichting door de heer Ignace Van de Walle, voorzitter van het Vlaams Agrarisch Centrum	8
4. Toelichting door de heer Jos Gysels, hoofd van de dienst Beleid Natuurpunt	9
5. Toelichting door de heer Erik Grietens, beleidsmedewerker Bond Beter Leefmilieu	9
6. Toelichting door de heer Steven Van Muylder, Vlaams Economisch Verbond	12
7. Toelichting door de heer Wolfgang Vandevyvere, administratie Ruimtelijke Ordening	12

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Media en Sport organiseerde op 4 november 2003 een hoorzitting met deskundigen, betreffende het ontwerp van decreet houdende maatregelen tot behoud van erfgoed-landschappen.

De heer Jo Vermeulen, voorzitter : Aan de orde is de hoorzitting betreffende het ontwerp van decreet houdende maatregelen tot behoud van erfgoed-landschappen. Het ontwerp van decreet is vorige week door de minister toegelicht. Voor we de verschillende betrokken partners horen, wil ik eerst een aantal leden van deze commissie verontschuldigen, die aanwezig moeten zijn in de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken.

1. Toelichting door de heer Rudy Gotzen, namens de voorzitter van de Belgische Boerenbond

De heer Rudy Gotzen : Volgens de Boerenbond is dit ontwerp van decreet als dusdanig niet nodig. De achterliggende idee is waardevol, maar men wil via een nieuwe tekst een aantal problemen oplossen die men ook zou kunnen oplossen aan de hand van de huidige wetgeving in verband met landschappen of door enkele aanpassingen aan de manier van werken daarmee. Er gelden nu al heel wat mogelijkheden en beperkingen.

Het verontrust ons dat men in dit ontwerp van decreet met een zeer grote oppervlakte wil werken. Men wil hier 221.000 hectare in onder brengen, waarvan meer dan de helft zuiver landbouwgebied. De memorie van toelichting geeft aan dat de decreetgever een procedure wil, waarbij de mensen die in ankerplaatsen en later landschappen zullen terechtkomen, niet meer individueel verwittigd worden. Dat is eigenaardig en juridisch niet zonder risico. Mochten er betwistingen rijzen, zou men wel eens kunnen wijzen op een onvoldoende kennisgeving. De procedures van ruimtelijke ordening zijn overigens deels schijn : als men al ankerplaatsen heeft aangeduid waarvan men zegt dat het gehelen zijn die wetenschappelijk onderbouwd zijn, zal men daar ook niet snel op terug komen wanneer men dat definitief in ruimtelijke plannen wil vastleggen.

Terwijl de landschappen, in hun definitie in het decreet netjes omschreven, relatief beperkte en duidelijk aflijnbare gebieden zijn, gaat het in dit ontwerp om zeer grote oppervlaktes. Men heeft de bedoeling veel grotere eenheden in de procedure te brengen. Als men in de memorie van toelichting

bovendien schrijft dat het één van de problemen is dat door slecht werk de Raad van State en verschillende rechters bepaalde plannen betwisten en ongeldig verklaren, dan is dat meer een soort erkennen van eigen falen en moet men procedures aanpassen. Men kan toch moeilijk voor elke administratieve fout een nieuwe wet maken.

Men creëert een zekere ruimtelijke onduidelijkheid door de ankerplaatsen naar zeer algemene gebieden te laten verwijzen. Dit zal pas in een veel latere fase in de ruimtelijke plannen duidelijk worden. Er zijn reeds veel overdrukken die wel degelijk gevolgen hebben voor het landschap. In agrarische gebieden kunnen er op termijn ernstige beperkingen komen die de normale ontwikkeling van het bedrijf zullen beïnvloeden. Zo kan het voorkomen dat men geen vergunning krijgt of dat er beperkingen in de vergunning worden opgenomen. Het landbouw-gebeuren wordt vaak veel te statisch bekeken, wat een groot probleem is voor de landbouwbedrijven. Deze zijn gebonden aan een bepaald gebied en worden niet vergoed voor de veranderingen. Indien men niet kan uitbreiden, zal een bedrijf op termijn uitdoven en verdwijnen.

Er is ook een juridisch probleem waarover de Raad van State een opmerking heeft gemaakt. Het betreft de toevoeging van een strafbepaling in artikel 12 van het decreet. In navolging van het natuurdecreet voert men de zorgplicht in. Dit is logisch, zolang het gesitueerd wordt in een burgerrechtelijke problematiek. Men moet de zorgplicht in acht nemen, en indien dit niet gebeurt kan er een burgerrechtelijke aansprakelijkheid zijn. Aan dit decreet wordt echter een strafbepaling toegevoegd waarvan de Raad van State en het Arbitragehof zeggen dat ze niet bruikbaar is. Ten eerste zal deze bepaling geen effect hebben, en ten tweede zullen er negatieve gevolgen zijn wanneer de betrokkene zich zal afvragen waarom de strafbepaling in werking treedt. De bepaling stelt dat eenieder, die onvoldoende zorg in acht neemt voor de waarde en de typische landschapskenmerken van een afgebakend erfgoedlandschap, strafbaar is. Een van de basisprincipes van de rechtsstaat is dat een strafbepaling duidelijk stelt aan de betrokkenen wat wel en niet strafbaar is. Er is een probleem indien men iemand verwijt onvoldoende zorg te hebben besteed voor de waarde van een gebied en de landschapskenmerken. Het gaat hier over ruime omschrijvingen zonder concrete elementen.

De tekst is volgens ons overbodig. De intenties zijn niet slecht, maar kunnen gerealiseerd worden binnen de huidige wetgeving.

2. Toelichting door de heer Guy Depraetere, secretaris Algemeen Boerensyndicaat (ABS)

De heer Guy Depraetere : Het voorliggend decreet is voor ons belangrijk, omdat wij zien dat het aanzienlijke gevaren met zich mee kan brengen. Indien Vlaanderen mooie plekjes en gebieden heeft, is dit in de eerste plaats te danken aan de landbouw die daar aanwezig is. Wanneer men overgaat tot de bescherming van erfgoedlandschappen, mag men niet blind zijn voor de gevolgen. Er is sprake van 16,25 procent van de oppervlakte van Vlaanderen als te beschermen erfgoedlandschap, wat neerkomt op een totale oppervlakte van 220.000 ha. De landbouw, die in deze gebieden de voornaamste ruimtegebruiker is, moet veel rechten en vrijheden prijsgeven. Deze bescherming heeft, wegens zijn beperkingen naar bedrijfsvoering, zware economische gevolgen voor de landbouwbedrijven. Het inkomen en de toekomst van vele familiale bedrijven komen in het gedrang.

Mijn eerste opmerking handelt over de beknotting van het eigendomsrecht. Het eigendomsrecht wordt zowel nationaal als internationaal beschermd en stelt dat men ongestoord genot mag hebben van zijn eigendom. Slechts in bepaalde gevallen kan van dit recht worden afgeweken. Indien dit gebeurt, dient een juist evenwicht te worden gezocht tussen het algemeen belang en de individuele rechten. Er moet een redelijke verhouding bestaan tussen de gebruikte middelen en het doel dat men tracht te bereiken.

In dit geval wordt het eigendomsrecht van de landbouwers beperkt. Zo wordt bijvoorbeeld de mogelijkheid tot het telen van gewassen op bepaalde landbouwgronden beperkt als gevolg van de erosie maatregelen en wordt de omzetting van graslanden naar akkerbouw verboden. Dit gebeurt ten voordele van een natuurbeleid, niettegenstaande de jarenlange landbouwcultuur in het gebied.

Het ABS meent dat het beoogde algemeen belang ook op andere manieren kan worden bereikt, bijvoorbeeld door ecologische compensatie. Ook is volgens ons het nut van de huidige maatregel niet proportioneel met de gevolgen. Bovendien is de huidige bescherming overbodig indien men rekening houdt met de invulling van het eigendomsbegrip in het Belgisch intern burgerlijk recht. De overheid kan het landschap perfect bewaren op basis van het bestaande burgerlijke recht. Ook al blijven de huidige eigenaars van gronden en gebouwen na bescherming juridisch onbetwistbaar eigenaar, toch wordt hen een deel van hun eigendomsrecht ontnomen. De eigenaars zullen niet

meer volledig vrij kunnen beschikken over hun onroerende goederen.

De bescherming heeft een aantal onmiddellijke gevolgen, zoals het verbod op het scheuren van al dan niet permanente weilanden en het verbod op het verwijderen van taluds. Het scheuren van grasland is vaak noodzakelijk in het kader van overnames van de vele stoppende bedrijven en van de gronden, waarbij de overnemers beperkt zijn in het houden van grazend vee via het ingevoerd nutriëntengehalte. Wij stellen ons de vraag wanneer de overheid zal stoppen met dit tegenstrijdige beleid. Enerzijds stimuleert men de afbouw van grazend vee, gecombineerd met de uitbreidingsstop, en anderzijds komt er een verbod op het scheuren van grasland. Wie zal dan het gras afeten ?

Deze maatregelen houden ontegensprekelijk een beperking in van het eigendomsrecht. In het ministerieel besluit poogt men deze afwijking te motiveren door de vooropgestelde bescherming als algemeen belang te bestempelen. Los van de alternatieven die het burgerlijke recht biedt, dient deze afwijking de toets van het internationaal recht te doorstaan. Zelfs indien een afwijking van het eigendomsrecht zou kunnen worden verantwoord, mag in geen geval dit grondrecht in zijn kern worden aangetast. Volgens het ABS is dat nu wel het geval, aangezien het overgrote deel van de beschermde gronden sinds eeuwen uit landbouwgrond bestaat en ook tot op vandaag voor landbouwdoeleinden wordt gebruikt.

Ten tweede is er momenteel geen zekerheid op enige schadevergoeding die door het Vlaamse Gewest zou worden uitgekeerd. Men stelt dat een vergoeding kan worden toegekend indien er een waardevermindering van het onroerend goed optreedt die rechtstreeks voortvloeit uit de voorschriften van het besluit. Het betreft echter een mogelijkheid tot het toekennen van een vergoeding en verplicht de overheid niet deze uit te keren. Er is enkel sprake van een werkelijk recht op vergoeding in een beperkt aantal gevallen, waaronder niet de verkoop van onroerend goed valt.

Het ABS wijst er op dat bij het overlaten van hun bedrijven, de getroffen landbouwers ontegensprekelijk met een minderwaarde van hun bedrijf zullen worden geconfronteerd.

Het ontstaan van het recht op schadevergoeding is bovendien beperkt tot een termijn van vijf jaar, te rekenen vanaf de datum van kennisgeving van het besluit tot de bescherming in het Belgisch Staatsblad. Het vorderingsrecht vervalt bovendien defini-

tief één jaar na de dag waarop het recht op vergoeding is ontstaan. Het is dan ook aangewezen dat het ontwerpdecreet in een aangepaste vergoedingsprocedure zou voorzien. Het omstreden besluit bepaalt hier echter niets over, zodat de getroffen landbouwers enkel kunnen terugvallen op de algemene regeling.

Het te beschermen gebied bestaat hoofdzakelijk uit landbouwgrond waarvan de opbrengst moet instaan voor het gezinsinkomen van de landbouwers. Het gebrek aan enige garantie voor schadevergoeding is een reden waarom het betreffende landschap niet mag worden beschermd middels het voorliggende ministerieel besluit. Men kan dit echter wel doen door gebruik te maken van andere middelen uit het burgerlijk recht.

Een derde punt is het verlies van de vrijheid van exploitatie en teeltkeuze, wat voor bepaalde bedrijven nefaste gevolgen kan hebben. Een essentieel kenmerk van de landbouw is dat men de natuur bewerkt om aan de primaire levensbehoeften van de mens te voldoen.

In de eerste plaats wordt daarbij gedacht aan de productie van voedingsmiddelen voor menselijke consumptie, maar evenzeer vallen hier de onmiddellijk afgeleide en onmisbare producten onder, zoals bijvoorbeeld kleding. Zeer vaak hebben landbouwers zich moeten aanpassen aan gewijzigde omstandigheden. Dankzij een zeer flexibele houding van de landbouwers en het optimaal en veranderlijk omgaan met de natuur kon men aan de behoeften blijven voldoen.

De heer Guy Depraetere : Precies deze twee noodzakelijke vereisten voor een leefbare landbouw, namelijk vrijheid van exploitatie en vrijheid van teeltkeuze, worden door de huidige bescherming in gevaar gebracht. Ik wil hier aan toevoegen dat het begrip 'duurzame landbouw' uitgehold is. Indien men een bedrijf immers geen toekomstkansen geeft, kan men nog moeilijk spreken van duurzame landbouw.

Artikel 10 van het decreet bepaalt weliswaar dat het besluit tot bescherming de teeltkeuze van actueel agrarisch geëxploiteerde gronden niet kan beperken. Er wordt echter in een uitzonderingsregime voorzien voor onder andere akkerland in agrarische gebieden met ecologisch belang en historisch permanent grasland.

Het is immers zo dat het gebied op het gewestplan onder andere voor een deel als natuurgebied, natuurreservaat, agrarisch gebied met ecologisch be-

lang en landschappelijk waardevol agrarisch gebied is aangeduid. Beperkingen op basis van artikel 10 van het decreet zullen dus ongetwijfeld de vrijheid van exploitatie en van teeltkeuze aantasten.

Het beperken van de vergunningen om stallen en schuren te bouwen, zal zeer moeilijk uitvoerbaar zijn. Ik refereer hierbij naar een aantal gevallen die ik ook persoonlijk ken. Landbouwers die een geclassificeerde hoeve bezitten, kunnen geen kant meer uit. Nochtans gaat het hierbij om zeer mooie boerderijen. Men moet er nog steeds uitmesten met een kruiwagen. Wij hebben dit meegemaakt in onze jeugd jaren. Naar de toekomst toe is een dergelijke toestand onleefbaar. Deze boeren kunnen hun bedrijf niet runnen. Anderzijds kunnen ze het ook niet verplaatsen omdat het om agrarisch gebied gaat. Volgens het mestdecreet is verplaatsing enkel mogelijk in niet-agrarisch gebied.

De beschermde gebieden bestaan immers hoofdzakelijk uit landbouwgronden en de latere invoering van erfdienstbaarheden zou dan ook een zware weerslag hebben op de productie en leefbaarheid. Het is immers niet denkbeeldig dat teeltbeperkingen zullen worden opgelegd ter beperking van de erosie.

De algemene beschermingsvoorschriften gaan nu reeds onmiddellijk in.

Ook hier dient er weer op te worden gewezen dat er geen enkele garantie voor schadevergoeding bestaat in dit opzicht. Nochtans zal ook door het beperken van de exploitatie ongetwijfeld schade worden geleden. Het is immers mogelijk dat aangepaste machines moeten worden aangekocht, dat een nieuwe verplichte teelt minder opbrengt.

Het vooropgestelde ontwerpdecreet houdende voorlopige wijziging van een bescherming als erf-landschap beperkt daarom onaanvaardbaar veel de uitbating van de landbouwbedrijven in het gebied.

Het ABS maant de Vlaamse overheid aan voor het verder vervolg van de beschermingsprocedure de toepasselijke beginselen van behoorlijk bestuur te respecteren zoals het proportionaliteits- en gelijkheidsbeginsel.

Op al deze beginselen ga ik echter niet te diep in. Ze staan immers uitvoerig in de tekst vermeld.

Bepaalde maatregelen kunnen verregaande gevolgen hebben. Het verbod op drainages, op constructies, op het scheuren van grasland, op het gebruik

van bestrijdingsmiddelen zijn maar enkele voorbeelden.

Bij het nemen van een beslissing dient de overheid erop toe te zien dat het proportionaliteits- en gelijkheidsbeginsel wordt gerespecteerd.

Het rechtszekerheidsbeginsel is ook belangrijk voor de landbouw. Als er voor een bedrijf geen rechtszekerheid bestaat voor de bedrijfsgebouwen of de bedrijfsgronden, is dit bedrijf ten dode opgeschreven.

Ook het zorgvuldigheidsbeginsel dient te worden nageleefd.

Het beginsel van de ecologische compensatie is een mogelijk alternatief. Het is inderdaad zo dat het beleid dient gericht te zijn op het streven naar een duurzame ontwikkeling. Het is vanzelfsprekend dat de mens de behoeften van de toekomstige generaties niet in het gedrang mag brengen. Ook het behoud van natuur- en landschapswaarden valt hieronder. Deze duurzame ontwikkeling kan echter ook worden bereikt door maatregelen die minder vergaand zijn voor de landbouwsector. Men zou bijvoorbeeld kunnen toepassing maken van het beginsel van de ecologische compensatie.

Het beginsel van de ecologische compensatie houdt in dat ingrepen in natuur en landschap moeten worden gecompenseerd door de ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden. Dit beginsel moet samengaan met het standstill-beginsel. Een kwalitatieve en kwantitatieve achteruitgang van natuur- en landschapswaarden moet worden voorkomen. Op internationaal niveau wordt in een aantal belangrijke verdragen en richtlijnen van deze beginselen gebruik gemaakt. Een nuloperatie beantwoordt perfect aan het standstillbeginsel. Op deze manier wordt een evenwicht gevonden tussen de belangen van de landbouwers enerzijds, en de belangen van het natuurbeleid anderzijds.

Uit de mogelijkheid om het principe van de ecologische compensatie toe te passen blijkt dat de bescherming zoals ze nu voorligt eigenlijk niet nodig is.

Ik wens ook nog iets te zeggen over de economische impact. Zoals reeds eerder werd aangegeven, komt de toekomst van vele landbouwbedrijven in het gedrang.

Ten slotte nog een woordje uitleg over de uitholling van het begrip 'agrarisch gebied'. De landbouworganisaties hebben er lang voor geijverd om 750.000 hectare agrarisch gebied te verkrijgen. De realiteit leert ons echter dat elke belangensector zijn deel van de taart opeist en de landbouw slechts het overschot krijgt.

In de discussie rond het ruimtelijk structuurplan werd het duidelijk dat alle belangengroepen trachten om zoveel mogelijk binnen te rijven of zoveel mogelijk winst te maken. De landbouwers moeten vechten om zo weinig mogelijk te verliezen. Met de afbakening van het agrarisch gebied wordt een loopje genomen. Dit gebeurt, ondanks artikel 4 van het decreet op de ruimtelijke ordening van 18 mei 1999. Dit artikel stelt dat er gelijktijdig een afbakening van het agrarisch gebied moet plaatsvinden. De politici beloofden ons dat men werk zou maken van een gelijktijdige afbakening. De praktijk bewijst echter hoezeer deze 750.000 hectare uitgehold worden.

Ik geef enkele voorbeelden. Habitatrichtlijn-gebieden zijn 102.000 hectaren groot. In deze gebieden gelden echter een aantal beperkingen. Zo is er in deze gebieden een verbod op scheuren en veranderen van reliëf op microschaal van kracht. Dit gebeurde zonder slag of stoot.

De Vogelrichtlijn-gebieden tellen 92.000 hectaren. De verwevingsgebieden zijn 150.000 hectaren groot. Van deze 150.000 liggen er dan nog 75.000 hectaren in agrarisch gebied.

Verder zijn er de valleigebieden. Deze gaan gepaard met de ecologisch waardevolle agrarische gebieden. Naar schatting zijn deze gebieden tussen de 50.000 en 100.000 hectaren groot.

Ten slotte zijn er ook nog de beschermde landschappen, de VEN-gebieden, de Ramsar-gebieden, de parkgebieden, de land- en natuurinrichtingsgebieden, de BPA's en de RUP's op gemeentelijk niveau. En dan heb ik het nog niet eens gehad over de meer dan 300.000 hectaren kwetsbaar gebied.

Wie kan mij straks nog één hectare aanduiden waar geen beperking voor geldt? Is er werkelijk geen andere manier om bij te dragen tot een bestendiging van ons landschap zonder dat onze landbouw er nog eens moet voor opdraaien? Is dit de pijnlijke dank die wij krijgen voor onze eeuwenlange zorg voor dit landschap?

3. Toelichting door de heer Ignace Van de Walle, voorzitter van het Vlaams Agrarisch Centrum

De heer Ignace Van de Walle : Ik zal mij niet toespitsen op de technische en juridische kant van het ontwerp van decreet. Ik zal enkel wat toelichting geven over de grote bekommernissen die ons wakker houden.

Gezonde voeding en het onderhoud van het milieu en het landschap zijn eigenlijk eeuwenoude taken. Ze behoren toe aan onze voorouders, onze grootouders, onze ouders en aan onszelf. In welke mate zullen we dit echter ook nog in de toekomst kunnen doen ?

Ik hoop dat ik met deze bezorgdheid hier aan het juiste adres ben. Naast economie, ecologie en sociale aspecten, is cultuur één van de peilers van duurzame ontwikkeling en duurzame landbouw.

Cultuur is een brede waaier. Het landschap van Vlaanderen is een onderdeel van deze waaier. Ik ben er mij van bewust dat wij met onze kritische houding dit decreet een beetje oneer aandoen. Deze betutteling en overreglementering is echter de druppel die de emmer doet overlopen. Dit is de reden waarom wij ons zo kritisch opstellen. Via deze kritische benadering willen we echter een aantal positieve zaken bekomen. Ze kan misschien als een vorm van waardering voor de commissie Cultuur beschouwd worden.

De commissie Cultuur is de uitgelezen plek om de reeds lang betreden paden te verlaten. Er is nogal wat mis met het landschap van Vlaanderen, de toekomst van dit landschap en de toekomst van de komende generaties.

Ik wil enkele bezorgdheden formuleren. Dit ontwerp van decreet mag geen alibi zijn om de rest van Vlaanderen verder te verloederen. De memorie van toelichting is mooi, maar gaat aan de essentie voorbij. Het is niet normaal dat het landschap moet worden beschermd, het is niet normaal dat een openbaar onderzoek moet vermeden worden. Vanwaar die houding ? Men durft de oorzaken daarvan niet onder ogen zien. Die zijn nochtans niet zo moeilijk te vinden. Wie in Vlaanderen op een waardevolle manier met milieu en landschap bezig is, wordt afgestraft. Er is geen aanzet om de leefbaarheid van het platteland in stand te houden. Wie op een gezonde manier voedsel wil produceren, op een milieuvriendelijke manier en met respect voor het landschap, wordt nog slechts voor één dienst aan de samenleving vergoed : de productie van voedsel. Tegen de mensen die in de

landschappen wonen, werken en leven zegt men : kras op.

De memorie van toelichting stelt dat de bevolking wil leven in herkenbare, historisch gegroeide, karakteristieke landschappen met een eigen verschijningsvorm en identiteit. Dat is zeer mooi geformuleerd. Maar is dat wel zo ? Waarom werd in dit land het landschap dan zo uitvoerig vernield ? We vergeten voor het gemak dat in diezelfde open ruimte ook ons voedsel moet worden geproduceerd en dat dit voedsel te allen prijze – ook ten koste van het milieu – aan de laagste prijs te koop moet zijn. Het is ontmoedigend dat diegenen die het landschap hebben gemaakt, de boeren, letterlijk en figuurlijk geen bewegingsruimte meer krijgen en dat dit proces versnelt naarmate de vernielers van het landschap meer en vaster greep krijgen op de open ruimte.

De bescherming van het landschap, maar ook herwaardering en herstel, zijn dringend noodzakelijk. Als dat op een correcte manier gebeurt, zal het beleid in het VAC een medestander vinden. Het landschap is niet alleen de leef- en werkruimte van ons, boeren, het maakt bovendien ook onvervreemdbaar deel uit van wat wij de rest van de samenleving aanbieden om lang, gezond en gelukkig te leven.

Als deze commissie de diverse regels zou bundelen in een duidelijke, herkenbare regelgeving, zou dat een enorme stap vooruit zijn, weg van het hokjesbeleid. Nu brengt de fragmentarische aanpak van een heleboel weliswaar goedbedoelde zaken uiteindelijk geen soelaas : Vlaanderen zal zichzelf verstikken, de Vlaamse landbouw zal verdwijnen en het landschap zal niet meer zijn wat het door eeuwenlange vorming is geworden.

Vlaanderen heeft geen nood aan losse flodders, maar aan een visie over de ontwikkeling van het platteland volgens de economische, ecologische, sociale en culturele behoeften van de bevolking. De diensten die door de plattelandsbevolking moeten geleverd worden, moeten intrinsiek geherwaardeerd worden. Kunnen we het ons ethisch veroorloven, voor de komende generatie Vlamingen en voor bijna een miljard hongerigen in de wereld, om onze Vlaamse voedselproductie totaal op te geven ?

Mevrouw Niki De Gryze : Als lid van de commissie Cultuur ben ik blij dat een bepaald percentage van het Vlaamse Gewest beschermd landschap is. Maar omdat dit ontwerp van decreet een dossier van ruimtelijk ordening is, stel ik voor om ook de leden

van de commissie voor Ruimtelijke Ordening bij de bespreking te betrekken. De agendering van de eventuele stemming voor donderdag vind ik daarom wat te vroeg.

4. Toelichting door de heer Jos Gysels, hoofd van de dienst Beleid Natuurpunt

De heer Jos Gysels : De Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt verwelkomen dit ontwerpdecreet. Onze positieve waardering is te danken aan het intrinsieke belang dat door onze verenigingen wordt gehecht aan de landschapszorg. Dit decreet wil de landschapszorg een nieuwe duw in de rug geven en brengt een inhaalbeweging. Ook menen wij dat dit ontwerpdecreet een bescheiden stap zet in de richting van integratie en vereenvoudiging, wat erg belangrijk is voor de coördinatie van het beleid in het buitengebied.

Het belang dat wij hechten aan landschapszorg geldt niet ten aanzien van dit initiatief. De harde beoordeling in de memorie van toelichting stelt dat slechts 3 procent van het land in Vlaanderen beschermd is na het invoeren van de wet op monumenten en landschappen 70 jaar geleden. Kwantitatief betekent dit niet veel, maar de betrokken gebieden zijn wel erg belangrijk. De meeste gebieden werden beschermd toen men niet de huidige beschermingsinstrumenten ter beschikking had. Wij appreciëren de inspanningen uit het verleden en vinden het een zeer goede keuze dat dit decreet wil voortbouwen op de vroegere realisaties. Men probeert de tekortkomingen van de bestaande instrumenten aan te vullen zonder deze overboord te gooien.

Men kan zich afvragen of het decreet een vereenvoudiging brengt. Op het eerste zicht is dit niet zo, aangezien het een bijkomend hoofdstuk aan het reeds bestaande decreet toevoegt. Anderzijds blijkt na studie dat dit de meest voor de hand liggende weg was om te komen tot verdere integratie. Het voorliggend decreet biedt een goed antwoord op de verticale integratie. Men heeft getracht het sectorbeleid duidelijk te integreren in het geheel van de ruimtelijke ordening. Wij zouden echter ook graag een verdere horizontale integratie zien in het buitengebied. De landschapszorg en het natuurbehoud zouden elkaar beter kunnen vinden in de praktische toepassing van een aantal instrumenten. Dit is niet evident, maar zeker mogelijk. Zo is er bijvoorbeeld het instrument van de regionale landschappen, dat juridisch verankerd is in de sectorale wetgeving natuur. Landschapszorg gebruikt dit nu reeds om een aantal doelstellingen te realiseren.

Het voorliggend decreet is evenwichtig en constructief, aangezien het vernieuwend is en integreerend kan werken. De aangekondigde buitengebied-RUP's (Ruimtelijk Uitvoeringsplan) voor de afbakening van de natuurlijke structuur en de landbouwstructuur zullen een kans bieden om ook de laag 'landschap', zoals voorzien in het RSV (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen), in te vullen.

5. Toelichting door de heer Erik Grietens, beleidsmedewerker Bond Beter Leefmilieu

De heer Erik Grietens : Het ontwerp van decreet voorziet in de zorgplicht voor ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Dit is vergelijkbaar met de zorgplicht die werd voorzien in het decreet natuurbehoud. Op zich vinden wij dit een goede zaak, maar het is wel belangrijk dat deze plicht geoperationaliseerd wordt. De zorgplicht uit het decreet natuurbehoud is vrij algemeen en blijft vaag omschreven, zodat de toepassing in de praktijk niet altijd vlot verloopt. Het operationaliseren zou mogelijk zijn via een stedenbouwkundige verordening om kleine landschapselementen beter te beschermen of om maatregelen op te leggen die het al dan niet verhard van buurtwegen aan banden legt in een erfgoedlandschap. Ook een code van goede praktijk zou hierbij kunnen helpen.

Ook de integratie van het landschapsbeleid in de ruimtelijke ordening is belangrijk, aangezien het een grotere transparantie brengt. De stedenbouwkundige voorschriften die zullen worden uitgewerkt voor de erfgoedlandschappen moeten voldoende garanties bieden om de landschapswaarden effectief te laten beschermen. Wij vrezen dat deze voorschriften lege dozen zouden kunnen worden zoals dat nu het geval is voor landschappelijk waardevolle gebieden. Momenteel is er op de gewestplannen een bestemming als 'landschappelijk waardevol gebied', wat meestal van toepassing is in agrarische gebieden. In de praktijk lijkt deze bestemming echter weinig of geen meerwaarde te bieden, noch enige garantie te geven voor het ontstaan, het behoud of de ontwikkeling van aanwezige landschapswaarden. Dit komt volgens ons vooral doordat het huidige bestemmingsvoorschrift zeer passief is. Men legt hierin enkel een bestemming vast, maar stelt geen voorwaarden voor de inrichting en het beheer van een landschappelijk waardevol gebied. De toekomstige stedenbouwkundige voorschriften voor de erfgoedlandschappen zouden dus maatregelen moeten voorzien voor bestemming, inrichting en beheer van de gebieden. Het decreet ruimtelijke ordening voorziet de mogelijkheid om in RUP's naast de klassieke bestem-

mingsvoorschriften ook de ruimtelijke voorschriften voor ruimtelijk beheer uit te werken. Dit is zeker aangewezen voor de erfgoedlandschappen.

Naast integratie in de RUP's, moet men ook werk maken van integratie in de ruimtelijke structuurplannen. Het is misschien niet nodig dit in het decreet op te nemen, maar moet wel onder de aandacht komen bij de evaluatie van het RSV.

De twee eerste sprekers vonden dat er vooral veel beperkingen worden opgelegd aan de landbouw. Ik denk dat hun visie te negatief is. De beperkingen zullen voor de landbouwbedrijven niet zo ingrijpend zijn. Het scheuren van grasland is bijvoorbeeld enkel van toepassing in historisch permanente graslanden en in graslanden met een andere bestemming dan landbouw. Daarnaast zullen erfgoedlandschappen niet alleen een beperking van landbouwactiviteiten met zich meebrengen, maar ook een stimulans.

Het is de uiteindelijke bedoeling om klassieke landbouwactiviteiten via de erfgoedlandschappen, open koutergebieden of landschappen met boomgaarden beter te gaan beschermen. Landbouwers hebben hier baat bij.

Ook minder voor de hand liggende zaken zoals de biologische landbouw zullen zeker kunnen profiteren van de aanduiding van de erfgoedlandschappen. De biologische landbouw heeft bijvoorbeeld veel nood aan kleine landschapselementen zoals houtkanten en bomenrijen. In deze plekken zitten immers de broodnodige natuurlijke vijanden.

Er zijn dus zeker mogelijkheden om te komen tot win-win-situaties. Men mag dit dus zeker niet als een beperking voor landbouwactiviteiten beschouwen. De erfgoedlandschappen kunnen bijvoorbeeld ook een bijkomende impuls bieden voor het toerisme. De meeste mensen gaan liever op vakantie in een erfgoedlandschap dan in een klassiek grootschalig landbouwgebied.

Er zijn dus zeker mogelijkheden om, via de erfgoedlandschappen, win-win-situaties voor de landbouwers en het landschap te gaan creëren.

Uit de memorie van toelichting zou men kunnen besluiten dat het de bedoeling is om de klassieke beschermingsprocedure van landschappen op termijn te gaan afbouwen. Dit zou niet positief zijn. De klassieke beschermingsprocedure kan het best complementair aan de nieuwe beschermingsprocedure gekoppeld worden.

Omwille van de duidelijkheid zijn de BBL en Natuurpunt eerder gewonnen voor de nieuwe procedure van de erfgoedlandschappen. Voor een aantal specifieke gevallen kan dan de klassieke beschermingsprocedure nuttig zijn. Ik denk hierbij aan kleinschalige landschappen of landschappen die heel specifieke erfgoedwaarden vertegenwoordigen.

Daarnaast moet de klassieke procedure ook behouden worden om de autonomie van de sector van de monumenten en landschappen en van de administratie te behouden. Zo worden ze niet volledig afhankelijk van het ruimtelijk beleid.

Er staan de volgende maanden en jaren immers heel veel ruimtelijke plannen op de agenda van de administratie. Ik denk hierbij aan de afbakening van de stedelijke gebieden, de afbakening van de economische netwerken, de afbakening van de agrarische en de natuurlijke structuur. Dit zijn heel omvangrijke plannen. Het is een enorm proces dat veel tijd en energie opslokt. Het zou wel eens kunnen gebeuren dat er nog maar weinig tijd overschiet om de erfgoedlandschappen in ruimtelijke uitvoeringsplannen om te zetten.

Men moet ook pogen om een complementariteit te bereiken tussen de aanduiding van de erfgoedlandschappen en de afbakening van de natuurlijke en van de landbouwstructuur. Het beste zou men natuurlijk een integratie nastreven. We denken dat de toekomstige uitvoeringsplannen voor de agrarische en de natuurlijke structuur de mogelijkheid bieden om er ook al de erfgoedlandschappen in mee te nemen.

Verder is het belangrijk dat men bij de inventarisatie van ankerplaatsen uitgaat van de landschapswaarden. De natuurwaarden zijn in dit alles minder belangrijk. Bij het inventariseren van de ankerplaatsen voor de huidige landschapsatlas zijn deze natuurwaarden bewust over het hoofd gezien.

In het huidige ontwerp van decreet werd in artikel 15 opgenomen dat de Vlaamse regering ook ankerplaatsen kan aanduiden omwille van hun natuurwetenschappelijke waarde. Intussen vernam ik van de administratie dat het zeker de bedoeling niet is om dubbel werk te verrichten. Men dient dit alles eerder te bekijken vanuit de invalshoek van reliëfgeologie. Dit zou het beste verduidelijkt worden in de memorie van toelichting.

Er is ten slotte ook nood aan een harmonisatie van de bestaande financieringsmechanismen voor het buitengebied. Er bestaan momenteel tal van finan-

cieringsmechanismen. Zo zijn er allerlei schadevergoedingen. In het buitengebied geldt er een apart subsidiemechanisme voor natuur, landbouw, landschap, bos en recreatie. Voor de duidelijkheid en de transparantie moet er ook daar werk worden gemaakt van een harmonisatie. Misschien kan dit het beste gebeuren in het kader van de programma rond plattelandsontwikkeling. Plattelandsontwikkeling vertrekt immers precies van een heel brede, multifunctionele benadering van het buitengebied. Dit kan een goed vertrekpunt zijn voor een harmonisatie van de verschillende financieringssystemen.

De heer Jo Vermeulen, voorzitter : Aan een memorie van toelichting kan niets gewijzigd worden. Een decreet is onderwerp van discussie. De memorie van toelichting blijft echter wat ze is.

De heer Jef Van Looy : Een mooi, te behouden landschap moet toch gedragen worden door de mensen die er wonen en werken ? Men heeft de mond vol over de betrokkenheid van de burger. Nu gaat men hier echter het openbaar onderzoek afschaffen. Het openbaar onderzoek is toch het eerste middel om een draagvlak te creëren ? Men plaatst het gros van de bevolking voor een voldongen feit. Een boom die niet bemind wordt, sterft. Zelfs al staat hij in een natuurgebied. Dringt een openbaar onderzoek zich hier dus niet op ?

De heer Jos Gysels : Er is wel ruimte voor een openbaar onderzoek. Dit openbaar onderzoek vindt echter op een ander moment plaats dan de heer Van Looy voor ogen heeft.

Het is in feite de prijs die men betaalt voor vereenvoudiging. In elke fase van een opbouw kan men een openbaar onderzoek uitvoeren. Iedereen weet echter dat vanaf het eerste of tweede onderzoek, er volop verwarring zal ontstaan. Vandaar dat het ons logischer lijkt om het openbaar onderzoek uit te stellen tot er voor alle sectoren een afweging wordt gemaakt. Ik denk hierbij aan het ogenblik van de integratie in de ruimtelijke plannen. Dit is het moment om het openbaar onderzoek eens en voor goed uit te voeren.

Het verhaal van het draagvlak en de menselijke betrokkenheid is veel breder dan enkel het openbaar onderzoek. Men moet zich trouwens dringend eens afvragen wat men met een openbaar onderzoek wil bereiken. Er is immers maar één soort openbare onderzoeken voor heel verschillende plannen. De individuele burger moet inderdaad kunnen oordelen of hij persoonlijk gevat wordt. In sommige gevallen is een terugkoppeling maken naar een breder publiek minstens even belangrijk.

Het publiek bestaat bij dit laatste niet alleen uit de bewoners en gebruikers. Indien er erfgoedlandschappen worden aangeduid, is dit niet alleen voor de mensen die er al dan niet zonevreed wonen. Het is even goed voor de gebruikers en voor de recreanten van dit landschap. Deze laatsten blijven bij het openbaar onderzoek al te vaak in de kou staan.

Wij zijn zeker voor een openbaar onderzoek. Elk initiatief dat zorgt voor een verbreding van het draagvlak voor en de betrekking van de mensen bij dit landschaps- en plattelandsbeleid, juichen we toe.

De heer Jef Van Looy : Men zou ook kunnen pleiten voor een openbaar onderzoek in het ruimer kader van de ruimtelijke ordening. Men zal echter door het bos de bomen niet meer zien. Ik zie niet in op welke manier RUP'S zullen gewijzigd worden of dat een openbaar onderzoek bij een RUP nog iets zal wijzigen aan een landschap of aan landschappelijke voorwaarden. Dit alles wordt veel te complex.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn in essentie bestemmingsplannen. Hier gaan dit en het andere landschapsdecreet althans van uit.

Laat de overlappings behandeld worden door een apart openbaar onderzoek. Ze moeten immers eerst gekend zijn door de bevolking. De bevolking moet er haar mening over kunnen formuleren.

Veronderstel dat er bij de afbakening van de VEN's geen openbaar onderzoek had plaatsgevonden. De meeste VEN-gebieden liggen nu al in natuurgebieden. Wat zou er gebeurd zijn indien dit onderzoek niet had plaatsgevonden ?

Er wachten ons nog vele processen indien er geen openbaar onderzoek wordt uitgevoerd. Zaken van eigendom en inkomen liggen zeer gevoelig. Ik zou er dan ook voor willen pleiten om een grondig openbaar onderzoek mee op te nemen in het sectorplan. Dat er hierbij fouten gemaakt worden door de administratie en dat de Raad van State dit terugstuurt, duidt er enkel op dat onze democratie werkt. Geen openbaar onderzoek betekent dat de democratie niet meer functioneert.

De voorzitter : Dit alles zal natuurlijk nog besproken worden in de commissie.

6. Toelichting door de heer Steven Van Muylder, Vlaams Economisch Verbond

De heer Steven Van Muylder : De meeste van onze leden hebben geen rechtstreekse banden met de erfgoedlandschappen. Het zijn voornamelijk de leden van de Unizo die hier mee te maken zullen hebben. Ik denk hierbij aan de slager uit het pitoreske dorp die zijn zaak wil vergroten.

Niettegenstaande stellen we vast dat er een overlapping bestaat tussen de voorgestelde landschapsatlas en de industriegebieden. Het gaat hierbij over een overlapping van 311 hectaren. Hier kan dus wel heel wat industrie terecht. Ik heb me er echter wel nog niet van vergewist welke industriële activiteit er op deze terreinen plaatsvindt.

Het VEV staat zeer positief ten opzichte van de erfgoedlandschappen. Het is belangrijk dat bepaalde delen van Vlaanderen bewaard en eventueel hersteld worden. Ze hebben immers ook een economisch potentieel. De cruciale randvoorwaarde daarbij is, dat er daardoor geen rechtsonzekerheid gecreëerd wordt. Vooral de huidige gebruikers van de ruimte moeten gerespecteerd worden.

Dit ontwerp van decreet is deels een schoolvoorbeeld van hoe integratie in de ruimtelijke ordening zou moeten. De sector bereidt zich voor en tracht zijn verwachtingen te realiseren in de RUP's. De geboden en verboden zouden daar in moeten komen, zodat we geen sectorale juridisering krijgen en het voor de gebruiker vrij eenvoudig wordt om te zien wat al dan niet binnen die bestemming kan.

Toch is het werk maar half geslaagd. Het is ten eerste een zeer slechte zaak dat er rechtsgevolgen worden gegeven aan de ankerplaatsen vooraleer er een openbaar onderzoek en een ruimtelijke afweging zijn geweest. De jure is dat geen probleem omdat men in het decreet duidelijk stelt dat het enkel voor de administratieve overheid gevolgen heeft en dus niet voor de particuliere eindgebruiker. De facto zal dat onderscheid allicht niet zo strikt te maken zijn.

Een tweede, en volgens mij veel ernstiger probleem, is dat deze sector haar voorbereiding voor de ruimtelijke uitvoeringsplannen zomaar wil implementeren binnen alle andere sectoren. Een dergelijke voorafname staat haaks op de doelstelling van de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Ik krijg de indruk dat iedere sector wel een eigen juridische constructie wil opzetten die de gemeenschappelijke doelstelling – realisatie van het RSV – eerder vertraagt dan versnelt. Deze accumulatie van sectorale

regelingen werd recent nog door de Vlacoro aangeklaagd.

Welke gevolgen het zou hebben als alle sectoren op die manier zouden werken, wil ik illustreren aan de hand van de sector economie. Het strategisch plan ruimtelijke economie heeft op basis van wetenschappelijke criteria een ruimtelijke economische hoofdstructuur afgebakend. Ook die kan men decretaal verankeren en daar gevolgen aan hechten voor de administratieve overheden. Men kan ook, telkens als een bepaald project moet ontwikkeld worden binnen de economische hoofdstructuur, een advies vragen aan de onderbemande administratie Economie en eventueel ook een economische effectenrapportage laten maken.

Daarom stel ik voor om de tussenfase, de ankerplaatsen en de juridische gevolgen daarvan, als een sectorale voorbereiding voor de opmaak van de RUP's te beschouwen en er de zorgplicht van de overheid nu nog niet aan te koppelen.

Erfgoedlandschappen heb ik nergens teruggevonden in het RSV. Dat RSV raakt overigens stilaan uitgehold door alle sectorale claims en de juridische consequenties die daaraan gekoppeld worden voordat een en ander in een uitvoeringsplan is gegoten. We denken daarbij aan deze erfgoedlandschappen, het archeologisch patrimonium, Vlaamse en Europese milieuregels die vaak geen rekening houden met de gewestplannen, maar evenzeer aan de door ons gevraagde regeling van de zonevreemde constructies. Daarom is het dringend tijd dat er een nieuw RSV wordt opgemaakt. Omdat dat in 2007 klaar moet zijn, zou ik de commissie voor Ruimtelijke Ordening willen vragen om nog tijdens deze regeerperiode een project 'Vlaanderen in vorm' op te maken, waarbij een check-up van het bestaande RSV wordt gemaakt, de nieuwe ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening worden aangekaart maar vooral ook de betrokkenheid van de verschillende sectoren duidelijk wordt gemaakt, en wordt bepaald hoe het overleg met alle stakeholders in de ruimtelijke planning kan verlopen. Er zijn immers ontzettend veel stakeholders bijgekomen sinds de opmaak van het eerste RSV.

7. Toelichting door de heer Wolfgang Vandevyvere, administratie Ruimtelijke Ordening

De heer Wolfgang Vandevyvere : Mijn toelichting is atypisch voor de hoorzitting van vanmiddag. Als vertegenwoordiger van een administratie wil ik geen uitspraken doen over de meer fundamenteel-maatschappelijke inhoudelijke aspecten van de dis-

cussie die deze namiddag al aan bod zijn gekomen, maar beperk ik me tot de eerder technische aspecten van de verhouding van het ontwerpdecreet tot het vakgebied ruimtelijke ordening. De opmerkingen en standpunten die ik geef, zijn doorgepraat met de afdelingshoofden van de beleidsafdelingen ruimtelijke ordening van de administratie ruimtelijke ordening, huisvesting en monumenten en landschappen.

De doelstelling van het ontwerp van decreet, de bescherming van erfgoedlandschappen, valt zeker te onderschrijven. Die heeft immers een zeer duidelijk raakvlak met de doelstellingen van ruimtelijke ordening. Het artikel 4 van het decreet op de ruimtelijke ordening stelt dat ruimtelijke ordening gericht is op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waarbij de ruimte beheerd wordt uitgaande van de behoeften van de huidige generatie maar rekening houdend met de behoeften van de toekomstige generatie. “Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen. Op deze manier wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit.”

Tegelijk wil ik op basis van datzelfde artikel een aantal aandachtspunten formuleren vanuit de relatie tussen de ruimtelijke ordening en de andere vakgebieden. Ruimtelijke ordening heeft immers een eigen agenda en andere prioriteitsstellingen dan andere vakgebieden. Essentieel daarbij is dat ruimtelijke ordening diverse ruimteclaims afweegt.

In wat volgt bekijk ik het ontwerpdecreet erfgoedlandschappen achtereenvolgens vanuit de invalshoek van de planning, van het vergunningenbeleid en van het handhavingsbeleid ruimtelijke ordening.

Ten eerste is er de relatie met de ruimtelijke planning. Het basismechanisme van dit ontwerp van decreet is dat de ankerplaatsen de sectorale voorstellen zouden zijn voor de RUP's. Dat is op zich bij te treden, als men zich maar bewust is van een aantal randvoorwaarden.

Allereerst moet er een draagvlak voor de voorstellen zijn. Men moet goed opletten dat men de sector van de ruimtelijke ordening niet overbevoert. Men mag van het vakgebied ruimtelijke ordening niet verwachten dat het moet trancheren over alle mogelijke ruimteclaims zonder dat er vooraf toch een eerste aftoetsing is gebeurd. Men moet oplet-

ten dat RUP's niet het voorwerp worden van allerlei juridische procedures.

Ruimtelijke planning heeft bovendien een eigen prioriteitsstelling, een eigen logica. Als de ankerplaatsen de sectorale voorstellen voor de RUP's zijn, dan heeft ruimtelijke ordening de mogelijkheid om bepaalde specifieke aspecten daarvan op te nemen en andere niet. Als men zeer specifieke erfgoedtechnische aspecten in de ruimtelijke ordening wil binnenbrengen, gaat dat problemen veroorzaken. Het klopt dat het decreet bepaalt dat RUP's niet enkel gaan over bestemming maar ook over inrichting en beheer, maar toch moet de scope van de ruimtelijke ordening bewaard blijven. Vermits ruimtelijke ordening precies verschillende ruimteclaims tegen elkaar afweegt, zullen de ankerplaatsen bovendien niet altijd in hun volledige omvang overgenomen kunnen worden. Men mag ten slotte niet verwachten dat alle ankerplaatsen op zeer korte termijn kunnen opgenomen worden in RUP's.

RUP's worden opgemaakt in uitvoering van ruimtelijke structuurplannen. Dat kan gaan over opdrachten die rechtsreeks in het bindend gedeelte van het structuurplan staan, maar ook over conformiteit met de opties van structuurplannen. Het is belangrijk dat de structuurplanningsdocumenten van de verschillende overheden in kapstokken voorzien om het landschapsbeleid aan op te hangen. In het huidige RSV bieden de vijf pagina's gewijd aan het landschap een kapstok, zij het beperkt.

De bescherming van het erfgoed wordt georganiseerd op Vlaams niveau, wat ook te maken heeft met de discussie over de kerntaken. De ruimtelijke planning verloopt volgens het decreet echter op drie niveaus volgens het subsidiariteitsprincipe met een aangepaste taakverdeling. Dit betekent dat men zich er van bewust moet zijn dat er niet enkel een doorwerking is naar gewestelijke uitvoeringsplannen en het RSV, maar ook naar provinciale en gemeentelijke structuur- en uitvoeringsplannen. Erfgoedlandschappen zullen allicht ook vaak stukken bebouwde omgeving omvatten, zoals bijvoorbeeld een deel van een dorp in buitengebied. Omwille van de functies die plaats hebben binnen die bebouwde omgevingen, zullen in enkele gevallen de gemeenten of provincies bevoegd zijn. Wat betreft de provincies, denk ik aan de bevoegdheden voor recreatie en de differentiatie van de agrarische structuur.

Dit ontwerpdecreet gebruikt de techniek van overdruk. Ik denk dat men moet opletten dat ruimtelij-

ke uitvoeringsplannen en de ruimtelijke ordening geen verzameling worden van overdrukken. Voor bepaalde gebieden zou men in een RUP een overdruk kunnen krijgen als erfgoedlandschap, maar ook als GEN en bijvoorbeeld ook nog overstromingsgebied. Binnen de ruimtelijke ordening zou men dan naast de basis drie overdrukken krijgen. We moeten opletten voor een inflatie aan overdrukken. Een mogelijk alternatief is de verwerking van de aanduiding als erfgoedlandschap in de stedenbouwkundige voorschriften die met een bepaalde gebiedsomschrijving samenhangen. Ik denk dat men hier een tekstaanpassing moet overwegen. Indien binnen de ruimtelijke ordening een bepaalde gebiedsomschrijving gegeven is die perfect overeenkomt met wat men als erfgoedlandschap wilt aanduiden, moet men grafisch de techniek van de overdruk niet toepassen.

Er is ook een vraag naar duidelijkheid van de stedenbouwkundige voorschriften. Men zal goed moeten omgaan met de relatie tussen de zorgplicht en de stedenbouwkundige voorschriften. Vanuit de ruimtelijke planning is de vraag naar een voldoende grote concrete doorvertaling naar stedenbouwkundige voorschriften terecht.

Tot slot moet men goede afspraken maken over de vergoedingsregeling. De mensen uit de landbouwsector hebben aan het begin van deze hoorzitting reeds bepaalde vergoedingsregelingen aangehaald. Ruimtelijke ordening heeft met de regeling van de planschade een eigen instrument dat duidelijk afgelijnd is en bepaalde beperkingen heeft. De planschade is een schadevergoeding voor het verbod op bouwen op een plek waar dat vroeger wel mocht. Daaraan zijn een aantal voorwaarden gekoppeld naar geografische toepassing. Men kan planschade eisen binnen de eerste 50 meter vanaf een voldoende uitgeruste weg voor gronden die technisch bebouwbaar zijn. Het schadevergoedingsmechanisme van ruimtelijke ordening heeft dus een duidelijke omschrijving. In de memorie van toelichting van dit decreet wordt gesteld dat er geen eigen schadevergoedingsregeling wordt uitgewerkt omdat erfgoedlandschappen aangeduid worden in de RUP's, waarin de regeling voor planschade geldt. Hoewel door de aangehaalde beperkingen het aantal gevallen waarin planschade zal zijn verschuldigd, wellicht beperkt zal zijn, zal er allicht discussie rijzen over wie voor de vergoeding moet opdraaien, zeker als het gaat om doorwerking van de erfgoedlandschappen in provinciale en gemeentelijke plannen. Ik kan me voorstellen dat een provincie- of gemeentebestuur niet bereid is het erfgoedlandschap op te nemen in een ruimtelijk uitvoeringsplan als men achteraf ook zelf planschade moet be-

talen. Zo'n vergoeding kan een serieuze hap betekenen uit bijvoorbeeld de begroting van een kleine gemeente. Daarnaast zal, gelet op diezelfde beperkingen van het planschadesysteem, de vraag rijzen naar vergoedingen die de planschaderegeling te buiten gaan.

Wat is de relatie van het ontwerpdecreet met het vergunningenbeleid? Allereerst wordt in de fase van de aanduiding als ankerplaats een zorgplicht opgelegd aan de overheid. Overheidsaanvragen of werken van de overheid moeten dan getoetst worden aan de aanduiding als ankerplaats. In een latere fase zou de zorgplicht veralgemeend worden, waarbij de stedenbouwkundige voorschriften zouden doorwerken naar het concrete vergunningenbeleid.

Ik denk dat men behoefte heeft aan een aantal afspraken over mogelijke conflictsituaties die zullen opduiken in de fase van aanduiding als ankerplaats. Het decreet stelt dat de aanduiding als ankerplaats geen afbreuk doet aan de bestemming zoals die wordt bepaald in de ruimtelijke ordeningsplannen. Men moet er zich van bewust zijn dat een aantal bepalingen in de ruimtelijke ordening afwijkingsbepalingen inhouden van de algemene bestemmingen die in aanlegplannen of RUP's gelden. Ik verwijs naar de toepassing van het gekende artikel 20 van het Koninklijk Besluit van 28 december 1972 over de voorschriften van de gewestplannen, en de toepassing van artikel 103 van het decreet van 18 mei 1999 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening. Het gaat om de regelingen in verband met de zogenaamde werken van algemeen belang. De aanduiding als ankerplaats werkt volgens het ontwerpdecreet niet door naar het vergunningenbeleid voor particuliere aanvragen, maar wel naar overheidsaanvragen, en daar gaat het over in de aangehaalde regelingen. Wat doet de aanduiding als ankerplaats met de beoordeling van dergelijke aanvragen die in afwijking zijn met de algemene bestemming zonder dat deze in het gedrang komt? Een concreet voorbeeld is de infrastructuur in verband met waterzuivering.

De bescherming als erfgoedlandschap laten doorwerken naar RUP's houdt ook in dat de lokale overheden, die in het vergunningsdecreet op middellange termijn een zelfstandig vergunningenbeleid moeten gaan voeren, waarschijnlijk een facultatief advies zullen willen inwinnen. Als men spreekt van een bescherming van 16 procent van het grondgebied, dan zal men zich moeten voorbereiden en voldoende personeel aanwerven voor deze verandering.

Ik heb nog enkele bemerkingen over de relatie met het handhavingsbeleid ruimtelijke ordening. Het artikel 146 van het decreet ruimtelijke ordening stelt dat de overtreding van RUP's op zich strafbaar is. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de redactie van goede stedenbouwkundige voorschriften die te maken hebben met erfgoedlandschappen. Ten tweede moet men ook goed nadenken over de relatie van het eigen handhavingssysteem met dat van ruimtelijke ordening. Er zal behoefte zijn aan duidelijke afspraken, aangezien het decreet verwijst naar het systeem dat reeds bepaald werd in het decreet landschappen. Hoe verhouden de taken van de personen bevoegd voor toezicht op de landschappen zich met die van de inspecteurs van de ruimtelijke ordening? Het is niet omdat de erfgoedlandschappen in de ruimtelijke uitvoeringsplannen opgenomen worden, dat men zonder meer ook de volle handhavingsverantwoordelijkheid voor de erfgoedaspecten moet doorschuiven naar diegenen die in het algemeen instaan voor de handhaving van die uitvoeringsplannen, met name de stedenbouwkundige inspecteurs. De inspecteurs hebben daar noch de technische bagage, noch voldoende personeel voor. Ik pleit voor het bekijken van de samenwerking en het verzekeren van een eigen handhavingscapaciteit.

De heer Herman Lauwers : Het is mij niet duidelijk wat de situatie zou zijn indien men een bepaalde locatie als ankerplaats aanduidt op basis van een decreet terwijl dat niet zou zijn opgenomen in een goedgekeurd gemeentelijk structuurplan. In welke juridische situatie bevindt men zich dan?

De heer Wolfgang Vandevyvere : Ik wil niet de plaats innemen van de collega's of de minister die bevoegd zijn voor de erfgoedsector, dus zal ik me beperken tot wat ik kan afleiden uit dit ontwerpdecreet. Ik meen begrepen te hebben dat de aanduiding als ankerplaats geldt tot op het moment dat men de discussie voert over het uitvoeringsplan. Wat niet wordt meegenomen in een uitvoeringsplan verliest zijn statuut als ankerplaats. Ik heb gepleit voor een doorwerking van de voorstellen van ankerplaats naar de structuurplannen, maar juridisch gezien zou dit niet doorwerken naar een vergunningenbeleid. In het decreet ruimtelijke ordening wordt duidelijk bepaald dat structuurplannen geen directe basis zijn voor het vergunningenbeleid. Dit kan enkel na doorvertaling naar uitvoeringsplannen.

De heer Herman Lauwers : Dat is waar, maar een structuurplan heeft wel gevolgen voor de overheid. Men kan toch in een situatie terecht komen waarbij men een goedgekeurd ruimtelijk structuurplan

heeft op basis waarvan uitvoeringsplannen worden gemaakt, maar waarbij deze het structuurplan gedeeltelijk niet volgen vermits zij vanuit de aanduiding als ankerplaats een andere invulling geven aan de deelruimte. In dat geval gaat men eigenlijk in tegen een goedgekeurd ruimtelijk structuurplan.

De voorzitter : Dit lijkt me een vraag voor de commissiebespreking.

De heer Jef Van Looy : Ik stel vast dat er geen voorafgaandelijk overleg plaatsvond. Dit ontwerp van decreet heeft nogal wat implicaties voor de ruimtelijke ordening. Blijkbaar vond er geen overleg plaats. Hoe komt dit?

De voorzitter : Vandaag wensten we enkel een aantal betrokkenen te horen. De discussies over overleg en overlappings worden voorbehouden voor de commissiewerkzaamheden.

De heer Jef Van Looy : Dit ontwerp werd toch door de regering goedgekeurd? Er moet toch overleg hebben plaatsgevonden? Blijkbaar is dit echter niet gebeurd.

De voorzitter : Is dit geen redelijke vraag om aan de minister voor te leggen?

De heer Wolfgang Vandevyvere : Ik wil niet vooruit lopen op wat de ministers hierover willen zeggen. Maar toch wou ik nog kort reageren om duidelijk te stellen dat ik meen geen uitspraken te hebben gedaan over een gebrek aan samenwerking bij de voorbereiding van het decreet.

In mijn toelichting wilde ik aandachtspunten formuleren. Deze aandachtspunten werken door naar de concrete toepassing van dit decreet.

Als ik snel eens kijk naar wat zou kunnen resulteren in tekstvoorstellen, denk ik aan doorwerking naar structuurplanningsprocessen, de techniek van de overdruk. Een alternatief voor dit laatste is de verwerking in de stedenbouwkundige voorschriften. Alle andere aandachtspunten hebben te maken met de concrete toepassing.

Ik denk dus niet dat men in mijn toelichting een gebrek aan samenwerking zou mogen ontwaren. De administratie ruimtelijke ordening omvat de afdelingen stedenbouwkundige vergunningen, ruimtelijke planning, bouwinspectie en monumenten en landschappen en de buitenafdelingen.

De voorzitter : Er zijn hier ook enkele medewerkers van de minister aanwezig. Ik stel voor dat zij

hem suggereren dat hij enkele antwoorden zal moeten voorbereiden voor de algemene bespreking van het ontwerp van decreet in de commissie.

De verslaggever,

Mieke VAN HECKE

De voorzitter,

Jo VERMEULEN
